

Mlčení ovcí

V Reflexu č. 45 je, mimo jiné, rozhovor s kolážistou Romanem Břínkem. Kolážista přitakává poznámce tazatele, že Česká soda by dnes nemohla existovat, ba ani desetiprocentní odvar z ní. Poněkud rezignovaně k tomu dodává, že ho to mrzí, protože Českou sodu podobně jako Monty Pythony měl rád, ale: „S korektností doby se nedá nic dělat“. Souhlasím s tím, že pustit dnes kterýkoliv díl České sody by pro ředitele ČT a ještě i řadu jeho podřízených bylo zhruba totéž, jako kolektivně skočit do Macochy. Totéž se týká zmíněných Monty Pythonů. Jako na zavolanou ve stejné době, kdy vyšel uvedený článek, vyhodili z Old Vic Terryho Gilliama. Zřejmě mu „pomohly“ výroky, podle nichž je hnutí MeToo „hon na čarodějnice“ a ublížilo i slušným lidem. Jistě mu neprospěl ani výrok o mediální vlně nenávisti proti heterosexuálním bělochům. A rozhodně není jediný, koho smetl vlastní komentář, poté co byl shledán politicky nekorektním. Ale fakt se s tím šílenstvím nedá nic dělat? Čeká nás zase doba níkým nevolených dohlížičů a cenzorů?

Z právního hlediska je to zcela absurdní situace. Jedním z opěvovaných důsledků 17. listopadu 1989 je svoboda slova, do té doby neexistující. Jinde ji měli o hodně déle, čehož důkazem je třeba Pythonovská blasfémie Život Briana. Po jejím zveřejnění se autoři dokonce chlubili, že se jim po 2000 letech podařilo sjednotit všechny křesťany. Pravda, sjednotili se v odsudku toho díla, ale i to se počítá. Podle Wikipedie byl film zakázán v některých městech Spojeného království, osm let v Irsku, rok v Norsku. Podotýkám, že k tomuto všemu došlo po roce 1979. Jenže to byly lokální problémy a pak se film vesele šířil. Přežívá dodnes na záznamech, ale veřejně prezentovat by si jej zřejmě troufl jen již zmíněný milovník skoků do Macochy. Zkuste si třeba představit, jak by vyváděla taková eurokomisařka pro rovné příležitosti Helena Dalliová, které vadí slovo Vánoce anebo oslovení dámy a pánové. Proč, na to se ptejte jejího psychiatra anebo těch, co ji instalovali.

Zmíněná absurdnost spočívá v tom, že pořád ještě nikdo nezrušil článek 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a za herezi nebyl oficiálně prohlášen ani dosud fungující výklad, podaný ESLP, podle něho a s výhradou odst. 2 čl. 10 Úmluvy svoboda projevu platí nejen pro "informace" nebo "myšlenky" přijímané příznivě nebo považované za neškodné či lhostejné, ale také pro ty, které urážejí, šokují či znepokojují.

Proto by u žádného soudu s voláním po zákazu pořadů typu Česká soda, případně Života Briana, nikdo v žádné civilizované zemi neuspěl. Leč netřeba nám soudů, máme-li v žíle jasnou představu, co je politická korektnost a pevné odhodlání ji prosadit, právo neprávem. Produktem doby jsou tak davy neoficiálních cenzorů, kteří uklovají nebo se alespoň pokusí uklovat kohokoliv, kdo se někde vyjádří způsobem, který odporuje jejich představě o tom, „co se smí“. Viz nedávné finále mistrovství Evropy ve fotbale, při kterém se pár černých fotbalistů pořádně netrefilo. Následovalo několik hrubě nekorektních poznámek, například o tom, že pokutový rozstřel bude nutno opakovat, neboť brankář pouštěl do gólu jen míče bílých fotbalistů. Pak ale přešli do protiútoků strážci korektnosti a v Anglii přišel o chleba i jakýsi stand-up komik kvůli poznámce, že černí kluci neumí kopat pokutové kopy. Ostatně sám výraz "černý" ve spojení s barvou lidské kůže, jakkoliv možná nikoliv černou, ale jen k černé se blížící, je již také co nekorektní zakázán. Nekorektní ale není jen označení černocho, ale hovoří se i o nevhodnosti pojmu „černá díra“, v astronomii používanému přes sto let. A tak se říká osoba afroamerického původu, což si každý potichu přeloží jako černocho. Jak by chtěli nazývat astronomický jev, který pohlcuje všechno včetně světla, zatím asi nikdo neví. Ale jak říkal Werich, už je na to určitě nějaká komise a shání barák.

Zkuste si veřejně dělat zneklidňující nebo zraňující legraci z hnutí MeToo, případně z toho, čemu se ve zkratce říká LGBT. Zdůrazňuji, ne volat po jejich anihilaci, zákazu či jiné formě fyzické nebo mediální likvidace, ale prostě jen legraci. Chce-li někdo zažít opravdu pořádný mediální masakr, ať zkusí napsat, že ne každé sexuální obtěžování se událo, jak je popisováno. Případně, že ne každé tvrzené znásilnění bylo doopravdy znásilněním.

Od devatenáctého století se začalo hovořit o sekularismu. Není nutné se pojmem podrobněji zabývat, to by na stránkách tohoto časopisu bylo zbytečné. Jen připomenu, že krom jiného šlo o emancipační snahu zbavit se nekompromisního diktátu církevní morálky, která se čím dál víc rozcházela s představami lidí o svobodě. Výsledkem bylo, nebo snad mělo být, že v demokratickém státě bude pravidla hry určovat parlament, a ne pan farář z kazatelny. Neříkám, že to fungovalo bezvadně, ale pořád líp než předtím. A najednou pomalu na každém rohu rostou znovu kazatelny a kdejaký blouznivec z nich něco zakazuje. Přesně podle hesla „Žádný učený z nebe nespádl, ale blbce jako kdyby shazovali“. Co platno, že většinou jde o osoby jejichž touha nějak vyniknout ostře kontrastuje s neschopností to dokázat v nějaké tradiční disciplíně. Třeba práci. Což je přesně to, v čem vynikal Karel Marx. Sedět na zadku v hospodě a odtud zkoušet řídit svět.

Evropský soud pro lidská práva pravidelně, ale zcela setrvale, generuje rozhodnutí, kterými prezentuje podstatně širší výklad svobody slova, než připouštějí ti, kteří si myslí, že mají doma ve skříni etalon správnosti a spravedlnosti. V době, kdy diktuji tyto řádky na ulicích běsní davy těch, které rozhořčuje, že jim bez očkovaní stát brání ve vstupu do hospod. Na to, zda stát něco takového smí, mohou být různé názory a nepochybně si jich ještě hojně užijeme. Nicméně nesmět jít do hospody je citelné omezení. Ale co nesmět mluvit? Nebo smět, ale jenom něco, co povolí osoby s mentalitou svárlivé domovnice. Přesto jen málokdo běsní nad tím, co se svobodou slova dělá válka proti ní. Nikým nevyhlášená, nikým nedefinovaná, ale o to striktněji prosazovaná politická korektnost. Ne že by se nedalo žít bez televizních pořadů ve stylu Česká soda nebo filmů, jako byly ty, co produkovali Monty Pythonové. Sám jsem tak žil od svého narození do roku 1989 a jsem vcelku zvyklý na to, že svobodu slova si člověk mohl užívat jen v pečlivě prověřeném kruhu známých. Jak také známo, nešlo ani tak o svobodu projevu, ale o svobodu po projevu. Což byl jen poněkud jiný druh nesvobody, který se aktuálně pokoušejí zavést korektivisté. Dnes si lidé jistě mohou říkat, co chtějí. Státu to nevadí, ale v rámci následné štvance po projevu lze přijít o práci, být sociálně vyobcován a, ó hrůzo, i vyloučen ze sociálních sítí. Což by mi osobně nevadilo, protože sociální sítě šmahem považuji za poněkud rozlehlejší pavlač, hustě osazenou trapnými exhibicionisty, ale pro mnohé je to víc návykové než alkohol nebo heroin. Ovšem i trapný exhibicionista by měl mít právo se ztrapňovat až kam to zvládne, pokud slovy odstavce 2 čl. 17 Listiny základních práv a svobod neohrožuje práva a svobody druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti. Od čehož jsou politicky nekorektní výroky obvykle na hony vzdáleny. Možná snad až na tu mravnost, ale i to by pak měl být problém soudu, a ne pouličních řvounů. Snad aby ESLP co nejdřív vydal judikát potvrzující právo šířit informace znepokojující nebo zraňující, ale s dodatkem, že se to týká i projevů politicky nekorektních. Ale možná by bylo lepší najít odvahu a volání po politické korektnosti prostě ignorovat. Případně její hlasatele poslat někam. Prostě nebýt zase jako ovce. Mlčící, pochopitelně.

JUDr. Tomáš Sokol,

advokát

Advokátní kancelář Brož & Sokol & Novák s. r. o.
člen představenstva České advokátní komory

Text byl uveřejněn v EPRAVO.CZ Magazine 4/2021

Další články:

- [Proč musí obhájce u soudu mlčet?](#)
- [Advokátní úschovy a kolektivní vina](#)
- [Buřty, pivo a nenávisť](#)
- [Kolegialita jako klíč k úspěchu](#)
- [O co aktuálně usiluje vedení ČAK?](#)
- [O důstojnosti advokátního stavu](#)
- [O úspěchu restrukturalizace rozhoduje čas](#)
- [Stojí LL.M. za to?](#)
- [Verba docent ...](#)
- [Hodiny tikají každému](#)
- [Justice před soudem](#)